

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinde Etik İhlal Eğilimi Ölçeği Geliştirme Çalışması

Development of the Ethical Violation Tendency Scale for School Guidance and Psychological Counseling Services

Ayşenur ÖNDER ERCAN ^{1*} Özlem TAGAY ²

¹ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur, Türkiye

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye

Özet: Bu araştırmanın amacı, okul psikolojik danışmanlarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütürken hangi düzeyde etik ihlal gerçekleştirdiklerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmada öncelikle nitel verilerden yararlanılarak madde havuzu oluşturulmuş, ardından uzman görüşleri doğrultusunda 35 maddelik bir taslak ölçek hazırlanmıştır. Ölçek Türkiye genelinden 495 okul psikolojik danışmanına uygulanmış ve açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda dört faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçeğin toplam varyansın %57.23'ünü açıkladığı, faktör yüklerinin ise .44 ile .83 arasında değiştiği belirlenmiştir. AFA sonucunda elde edilen dört faktörlü yapı, farklı bir örneklem grubundan (n=240) elde edilen verilerle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) aracılığıyla test edilmiştir. DFA sonuçları, modelin iyi düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymuştur ($\chi^2/sd = 1.24$; RMSEA = .032; SRMR = .05; GFI = .93; AGFI = .91; CFI = .98; NFI = .90). Güvenirlik analizleri sonucunda Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı tüm ölçek için .83, sırasıyla faktörlerin .81, .78, .73, .71 olarak; iki yarı test güvenirliliği Spearman-Brown katsayısı tüm ölçek için .77, sırasıyla faktörlerin ise .80, .75, .74, .72 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgular ölçeğin güvenilirliğini desteklemiştir. Ayrıca alt ve üst %27'lik gruplar arasında tüm maddelerde anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .001$). Elde edilen bulgular, geliştirilen ölçeğin geçerli, güvenilir ve uygulanabilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Etik, etik ihlal okul psikolojik danışmanlığı, rehberlik hizmetleri

Abstract: This study aimed to develop a valid and reliable scale to measure the tendency of school counselors to engage in ethical violations in the context of school guidance and psychological counseling services. Initially, an item pool was created based on qualitative data, and a 35-item draft scale was developed in line with expert opinions. The scale was administered to 495 school counselors from various regions of Türkiye, and an exploratory factor analysis (EFA) revealed a four-factor structure. The scale explained 57.23% of the total variance, with factor loadings ranging from .44 to .83. The four-factor structure obtained through EFA was further tested using confirmatory factor analysis (CFA) with data collected from a different sample of 240 school counselors. The CFA results indicated a good model fit ($\chi^2/df = 1.24$; RMSEA = .032; SRMR = .05; GFI = .93; AGFI = .91; CFI = .98; NFI = .90). Reliability analyses showed that the Cronbach's alpha coefficient was .83 and the Spearman-Brown coefficient was .77, supporting the internal consistency of the scale. Additionally, independent samples t-tests conducted between the upper and lower 27% groups revealed significant differences for all items ($p < .001$). These findings demonstrate that the developed scale is a valid, reliable, and applicable instrument for assessing ethical violations in school guidance and psychological counseling services.

Keywords: Ethics, ethical violation, school psychological counseling, guidance services

1. Giriş

Psikolojik danışmanlık mesleğinin standart bir biçimde icra edilebilmesi için, çalışma alanı, ilkeler, standartlar, yasalar, yönetmelikler ve yönergelerle belirlenen bir çerçeveye ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak uygulamada, bu çerçeveyi oluşturan unsurlar arasında zaman zaman çelişkiler yaşanabilmektedir. Bu tür çelişkiler, psikolojik danışmanların karar

verme süreçlerinde etik açıdan sorunlu davranışlara yönelmesine neden olabilmektedir. Alanyazında bu durum çoğu kez *etik ikilem* kavramı üzerinden ele alınmış (Beauchamp ve Childress, 2019; Camadan ve İkiz, 2021; Cottone ve Tarvydas, 2016); ancak etik ikilem her zaman etik bir biçimde çözümlenmediğinde ortaya çıkan durum *etik ihlal* olarak adlandırılmaktadır (Corey vd., 2019). Etik ihlal, psikolojik danışmanın mesleki etik kodlara aykırı davranışta bulunması, danışanın haklarını zedelemesi veya profesyonel sınırların dışına çıkması şeklinde tanımlanmaktadır (Aravind, vd., 2012). Başka bir deyişle, etik ikilem karar sürecindeki çatışmaya işaret ederken, etik ihlal bu çatışmanın yanlış yönde çözülmesiyle ortaya çıkan mesleki etik dışı davranışları ifade etmektedir.

Etik ihlallerin etkili biçimde önlenememesi durumunda yalnızca psikolojik danışman değil, danışan, danışma süreci ve sürece dâhil olan diğer bireyler de zarar görebilmektedir. Bu nedenle, etik ihlalin fark edilmesi kadar, ona verilecek yanıtın niteliği de kritik öneme sahiptir. Psikolojik danışmanın en uygun seçeneği belirleyerek mesleki ilkelere uygun biçimde hareket etmesi etik bir sorumluluktur (Bond, 2016; İkiz, 2020). Dolayısıyla etik ihlallerle başa çıkabilme becerisi, psikolojik danışmanların mesleki yeterliklerinin yanı sıra verilen hizmetin niteliğini de doğrudan etkilemektedir.

Ulusal ve uluslararası araştırmalar, okul psikolojik danışmanlarının en sık gizlilik (Bodenhorn, 2006; Lazovsky, 2008), gönüllülük (Kolay Akfert, 2012), çoklu ilişkiler ve sınır koyma (Brown vd., 2017; Camadan, 2018) ve çıkar çatışmaları (Mendes vd., 2016) alanlarında etik ihlaller yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, çok kültürlü danışmanlık (Hartley ve Cartwright, 2016; Sadeghi vd., 2003), yetkinlik (İkiz vd., 2017; Tarvydas ve Barros-Bailey, 2010), bildirim yükümlülüğü (Eren Gümüş, 2015), kurum yöneticilerinin psikolojik danışmanlık dışı beklentileri (İkiz ve Camadan, 2021) ve okul yönetimiyle yaşanan çatışmalar (Siviş-Çetinkaya, 2014) da psikolojik danışmanların sıklıkla etik sorunlar yaşadıkları alanlar olarak belirlenmiştir.

Türkiye’de yapılan çalışmalarda özellikle gizlilik, çoklu ilişkiler, gönüllülük, mesleki yeterlik ve bildirim yükümlülüğü gibi alanlarda etik sorunların öne çıktığı görülmektedir. Örneğin Çetinkaya Yıldız’ın (2019) çalışmasında psikolojik danışmanların %76’sı gizlilik, %66’sı çoklu ilişkiler ve %77’si yeterlik konularında sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Yam (2017) ise etik sorunların gizlilik, gönüllülük, cinsellik ve yeterlilik konularında yoğunlaştığını; bu durumun psikolojik danışmanlarda kaygı, çaresizlik ve kararsızlık gibi olumsuz duygular doğurduğunu; başarılı çözüm örneklerinin ise mesleki yeterlik ve vicdani rahatlatma sağladığını ortaya koymuştur. Benzer biçimde, Camadan, Topsakal ve Sadıkoğlu (2021), psikolojik danışmanların en sık gizlilik ilkesini ihlal ettiklerini, bu durumla başa çıkmak için çoğunlukla akademik kaynaklara başvurduklarını ancak mesleki etik ve yasal düzenlemelerde kendilerini yetersiz hissettiklerini vurgulamıştır. Tüm bu araştırmalar, psikolojik danışmanların yaşadığı etik ihlallerin çeşitliliğini ortaya koymaktadır.

Etik ihlallerin farklı alanlara yayılması, psikolojik danışmanların mesleki rol ve sorumluluklarının karmaşıklığını göstermektedir. Bu durum, karar verme süreçlerinde net ve tutarlı bir yol haritası oluşturulamamasına ve yanlış kararların alınmasına neden olabilmektedir (Bond, 2016; Yam, 2017). Özellikle gizlilik ihlalleri, öğrencilerin yardım arama davranışlarını olumsuz etkileyebilirken; yeterlik temelli ihlaller, psikolojik danışmanlarda mesleki doyum ve bağlılık kaybına yol açabilmektedir. Türkiye’de etik ihlallere ilişkin farkındalık ve müdahale yaklaşımlarının gelişim sürecinde olduğu; bazı ülkelerde ise daha yerleşik destek sistemleri, sürekli eğitim programları ve profesyonel rehberlik mekanizmalarının bulunduğu görülmektedir (Hartley ve Cartwright, 2016; Tarvydas ve Barros-Bailey, 2010).

Etik ihlallerin doğru biçimde anlaşılabilmesi ve uygun önleme stratejilerinin geliştirilebilmesi için, bu ihlallere yönelik eğilimlerin hem niteliksel hem de niceliksel olarak ölçülebilir hâle getirilmesi gerekmektedir. Ancak alanyazında bu amaca hizmet eden geçerli ve güvenilir ölçme araçlarının sayısı oldukça sınırlıdır. Mevcut ölçeklerin büyük bir kısmı, etik

ihlal davranışlarını doğrudan ölçmekten ziyade, belirli senaryolar aracılığıyla etik karar verme süreçlerini veya etik duyarlılığı değerlendirmeye yöneliktir (Dufrene, 2000; Fatima ve Ilyas, 2024; Lazovsky, 2008; Pope vd., 1987). Ayrıca farklı meslek alanlarında geliştirilen bazı ölçeklerin (Baele ve Fontaine, 2021) okul psikolojik danışmanlığı mesleğine doğrudan uyarlanabilir olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, etik ihlal eğilimini doğrudan ölçmeyi amaçlayan, psikolojik danışmanlık mesleğinin dinamiklerine özgü, çok faktörlü ve güvenilir bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır.

Psikolojik danışmanların etik ikilem veya ihlal durumlarıyla karşılaştıklarında kararlarını destekleyecek net rehberlik mekanizmalarının eksikliği; yalnızca psikolojik danışmanlar açısından değil, danışanlar ve kurumlar açısından da çeşitli riskler doğurmakta, mesleki doyumunu azaltmakta ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin etkinliğini zayıflatmaktadır. Türkiye’de yürürlükte olan etik ilkeler büyük ölçüde Amerikan Psikoloji Derneği (American Psychological Association [APA], 2017) ve Amerikan Okul Psikolojik Danışmanları Derneği (American School Counselor Association [ASCA], 2022) tarafından belirlenen uluslararası standartlara dayanmaktadır. Ancak uygulamada karşılaşılan etik ikilemler ve olası ihlaller, danışma sürecinin niteliğini olumsuz yönde etkilemekte ve psikolojik danışmanların etik ilkelere uygun karar vermesini güçleştirmektedir. Bu durum, okul psikolojik danışmanlarının etik ilkelere aykırı davranışlara yönelme eğilimlerini ve bu eğilimlerle başa çıkma biçimlerini sistematik biçimde değerlendirebilecek ölçme araçlarına duyulan ihtiyacı açıkça ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda mevcut araştırmanın temel amacı; okul psikolojik danışmanlarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütürken etik ihlal eğilimlerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu kapsamda geliştirilen Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinde Etik İhlal Eğilimi Ölçeği (EİEÖ)’nin yapı geçerliği Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile incelenmiş, elde edilen faktör yapısı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiş ve ölçeğin güvenilirliği çeşitli istatistiksel analizlerle değerlendirilmiştir.

2. Yöntem

2.1. Katılımcılar

Araştırmada veri toplamadan önce, 05.03.2025 tarihinde Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan etik kurul onayı (Karar No: GO 2025/1163) alınmıştır. Etik kurul onayı alındıktan sonra çalışma grubu için Türkiye’nin çeşitli yerlerinde okul psikolojik danışmanı olarak görev yapan ve bu çalışmaya katılım için gönüllü okul psikolojik danışmanların oluşturulması planlanmıştır. Araştırma kapsamında AFA için toplanan veri seti, *uygun* ve *kartopu örnekleme* yöntemlerinin bir arada kullanılmasıyla, çevrimiçi ortamda Google Formlar aracılığıyla katılımcılardan elde edilmiştir. Bu aşamaya toplam 588 kişi katılmıştır. Çoklu aykırı değerlerin tespiti amacıyla yapılan Mahalanobis mesafesi analizi sonucunda belirlenen uç değerler veri setinden çıkarılmıştır. Bu işlemin ardından analizlere 495 katılımcı ile devam edilmiştir. Aykırı değerlerin temizlenmesi, veri analizinde olası sapmaların ve normallik ihlallerinin önüne geçilmesi açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Aşağıda araştırmaya katılanların bilgileri Tablo’1 de gösterilmiştir.

Tablo 1

Katılımcılara Ait Özellikler

Değişken Türü	Kategori	Çalışma Grubu 1		Çalışma Grubu 2	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	304	61.4	161	67.1
	Erkek	191	38.6	79	32.9
	Toplam (n)	495	100	240	100
Yaş	30 yaş altı	188	38	103	42.9
	31-44 yaş arası	224	45.3	114	74
	45 yaş üstü	83	16.8	23	9.6
	Toplam (n)	495	100	240	100
Mesleki Deneyim Süresi	5 yıl ve altı	108	21.8	74	30.8
	6-10 yıl arası	179	36.2	60	25.5
	11-19 yıl arası	170	34.3	91	37.9
	20 yıl ve üstü	38	7.7	15	6.3
	Toplam (n)	495	100	240	100
Çalışılan kademe	Özel Eğitim-Rehberlik Araştırma Merkezi	46	9.3	25	10.4
	İlkokul- okul öncesi	142	28.7	73	30.4
	Ortaokul	190	38.4	59	24.6
	Lise	89	18	52	21.7
	Diğer	28	5.7	31	12.9
	Toplam (n)	495	100	240	100

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılanların demografik bilgilerinin sunulduğu görülmektedir. Ölçek geliştirme çalışmasının AFA aşaması birinci çalışma grubuyla yürütülmüştür. İlk aşama AFA için toplam 495 kişi katılmıştır. Katılımcıların 304'ü kadın, 191'i ise erkektir. Yaş dağılımı incelendiğinde; 30 yaş ve altı 188 kişi, 31–44 yaş arası 224 kişi ve 45 yaş üstü 83 kişi bulunmaktadır. Hizmet süresine göre dağılım ise şu şekildedir: 108 kişi 5 yıl ve altı, 179 kişi 6–10 yıl, 170 kişi 11–19 yıl ve 38 kişi 20 yıl üzeri deneyime sahiptir. Kurum türüne göre; 46 kişi Rehberlik ve Araştırma Merkezi, 142 kişi ilkokul/okul öncesi, 190 kişi ortaokul, 89 kişi lise ve 28 kişi diğer kurumlardadır. Ölçek geliştirme çalışmasının DFA aşamasına (ikinci çalışma grubu)240 kişi katılmıştır. Katılımcıların 161'i kadın, 79'u ise erkektir. Yaş dağılımı incelendiğinde; 30 yaş ve altı 103 kişi, 31–44 yaş arası 114 kişi ve 45 yaş üstü 23 kişi bulunmaktadır. Hizmet süresine göre dağılım ise şu şekildedir: 74 kişi 5 yıl ve altı, 60 kişi 6–10 yıl, 91 kişi 11–19 yıl ve 15 kişi 20 yıl üzeri deneyime sahiptir. Kurum türüne göre; 25 kişi Rehberlik ve Araştırma Merkezi, 73 kişi ilkokul/okul öncesi, 59 kişi ortaokul, 52 kişi lise ve 31 kişi diğer kurumlardadır. Araştırmada AFA ve DFA'nın yanı sıra, AFA ile yapılan aynı çalışma grubunun verileriyle güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında ilk olarak araştırmacı tarafından üç açık uçlu soru hazırlanmıştır. Bu sorular, okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde ne tür etik sorunlar yaşandığı, yaşanan sorunların neden ortaya çıktığı ve psikolojik danışmanların bu durumlarla nasıl başa çıktıklarıyla ilgili düşünceleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Söz konusu açık uçlu sorular, etik ihlal deneyimi bulunan toplam 10 okul psikolojik danışmanına uygulanmıştır. Elde edilen yanıtlar, madde havuzunun oluşturulmasında birincil veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Daha sonra, araştırmacı tarafından hazırlanan taslak maddeler, 5 uzmandan (rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanından iki profesör, ölçme ve değerlendirme alanından bir doçent ve psikolojik danışmanlık alanında doktora yapmış iki uzman) görüş almak amacıyla değerlendirilmiştir. Bu uzmanlar, hazırlanan ölçek maddelerinin kapsam geçerliliğini,

ifadelendirme yeterliliğini ve ölçülebilirliğini değerlendirerek madde yazım sürecine katkıda bulunmuşlardır. Alınan görüşler ve açık uçlu sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda araştırmacı tarafından 50 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu aşamada yalnızca psikolojik danışman görüşlerine değil, aynı zamanda etik ihlallerle ilgili güncel ulusal ve uluslararası alanyazına da başvurulmuştur. Özellikle APA (2017) ve ASCA (2022) tarafından yayımlanan etik standartlar temel alınarak, geliştirilen maddelerin hem alan yazınıyla hem de saha deneyimiyle örtüşmesine özen gösterilmiştir. Ardından, kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla hazırlanan maddeler uzman görüşüne sunulmuş ve bu değerlendirmeler doğrultusunda gerekli içerik ve ifade düzeltmeleri yapılmıştır. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanından iki profesör, ölçme ve değerlendirme alanından bir doçent ve psikolojik danışmanlık alanında doktora yapmış üç uzmandan alınan geri bildirimler neticesinde, madde sayısı 35'e düşürülmüştür. Ölçek 5'li likert tipi derecelendirme kullanılarak hazırlanmıştır. Veri toplama aracındaki maddeler "1= Hiçbir Zaman", "5= Her Zaman" arasında 1'den 5'e kadar derecelendirilmiştir.

Taslakta yer alan bazı maddeler etik ilkelere uygun davranışları tanımladığı için ters yönde puanlanacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu çerçevede, ölçekte yer alan 1, 2, 3 numaralı maddeler ters madde olarak kodlanmıştır. Ters maddeler, etik ilkelere uygun davranışı tarif ettiğinden, yüksek puan etik ihlal düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizine başlamadan önce, veri seti hatalı, eksik veya aykırı değerler açısından incelenmiş ve gerekli veri temizleme işlemleri gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde öncelikle katılımcıların demografik özelliklerini ve madde puanlarını tanımlamak amacıyla betimsel istatistiklerden (frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma) yararlanılmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla, ilk çalışma grubundan elde edilen veriler üzerinde AFA uygulanmıştır. AFA, ölçeğin faktör yapısının ortaya konulması ve maddelerin hangi faktör altında toplandığının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi yapılmadan önce, veri setinin analiz için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği katsayısı ve Bartlett küresellik testi ile değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2006; Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008). KMO katsayısının .50'nin üzerinde ve Bartlett testinin anlamlı çıkması, verinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Faktörler adlandırılırken alanyazından yararlanılmıştır ve dört faktör "Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali, Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali, Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal, Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal faktörü" şeklinde adlandırılmıştır.

AFA sonucunda elde edilen faktör yapısının doğruluğunu test etmek amacıyla, ikinci çalışma grubundan elde edilen veriler üzerinde DFA yapılmıştır. DFA ile modelin veriyle uyum düzeyi incelenmiş ve çeşitli uyum ölçütleri değerlendirilmiştir. İlk olarak, modelin genel uyumuna ilişkin temel bir gösterge olarak ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranı (χ^2/sd) incelenmiştir. Ayrıca, modelin mutlak uyumunu test etmek amacıyla Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA), Artıkların Ortalama Karekökü (RMR) ve Standartlaştırılmış Ortalama Karekök Artık (SRMR) değerleri raporlanmıştır. Modelin karşılaştırmalı uyumunu değerlendirmek üzere Karşılaştırmalı Uyum Ölçütü (CFI), Artımlı Uyum Ölçütü (IFI), Normlaştırılmış Uyum Ölçütü (NFI) ve Normlaştırılmamış Uyum Ölçütü / Tucker-Lewis Ölçütü (NNFI/TLI) incelenmiştir. Buna ek olarak, modelin uyum iyiliği düzeyini gösteren Uyum İyiliği Ölçütü (GFI) ve Düzeltilmiş Uyum İyiliği Ölçütü (AGFI) değerleri de dikkate alınmıştır. Bu ölçütlerin birlikte değerlendirilmesinin

nedeni, DFA sonuçlarının tek bir uyum ölçütüne dayanarak yorumlanmasının yetersiz ve yanıltıcı olabilmektedir. Alan yazında da belirtildiği üzere (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2005), model uyumunun değerlendirilmesinde birden fazla uyum ölçütünün birlikte incelenmesi daha güvenilir ve kapsamlı sonuçlar vermektedir.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) ve iki yarı test güvenilirliği (Spearman-Brown) katsayıları hesaplanmıştır. Tüm analizler SPSS 26.0 paket programı ve LISREL 7.8 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. SPSS, betimsel istatistikler, AFA ve güvenilirlik analizlerinde; LISREL ise DFA'nın yürütülmesinde kullanılmıştır. Analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p < .05$ ölçütü esas alınmıştır.

3. Bulgular

3.1. Veri Toplama Aracının Yapı Geçerliliğinin İncelenmesi

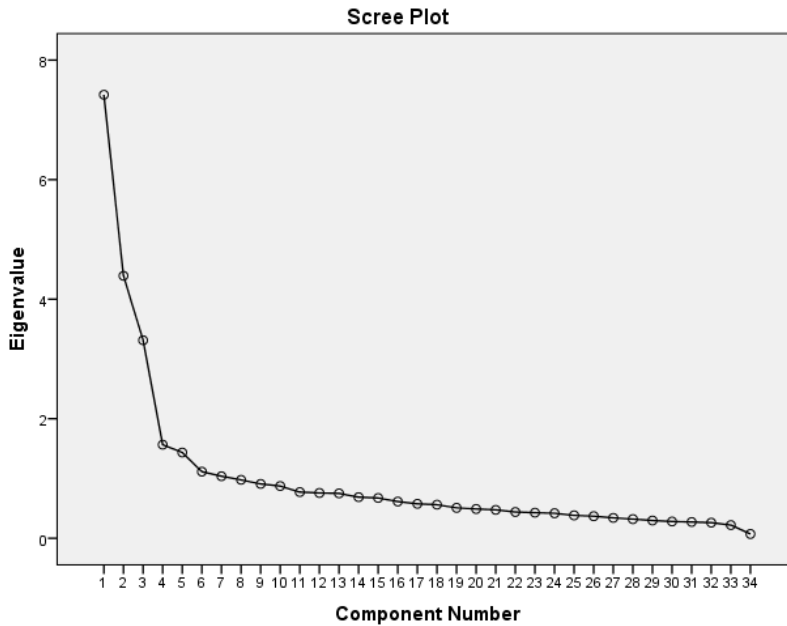
Analiz sonucunda, EİEÖ için Kaiser-Meyer-Olkin KMO değeri .862 olarak bulunmuş ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları da anlamlı çıkmıştır ($\chi^2 = 7691.599$; $p < .05$). Bu bulgular, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Seçer, 2017). KMO değerinin .80'in üzerinde olması örneklem yeterliliğinin yüksek olduğunu, Bartlett testinin anlamlı çıkması ise değişkenler arasında faktör analizine elverişli düzeyde ilişki bulunduğunu göstermektedir. Bu ön koşulların sağlanmasının ardından, ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) gerçekleştirilmiştir.

3.1.1. AFA

EİEÖ'nün yapı geçerliliğini incelemek amacıyla AFA yapılmıştır. Analizler başlangıçta 35 madde üzerinde yürütülmüş, faktör yükü .30'ın altında kalan veya birden fazla faktörde yüksek yük değerine sahip olduğu belirlenen toplam 17 madde modelden çıkarılmıştır. Yamaç-Birikinti Grafiği (scree plot) incelendiğinde yedi faktör önerilmiş olmakla birlikte (bkz. Şekil 1), ölçeğin kuramsal temeli ve alanayındaki bulgular doğrultusunda analizler dört faktörlü yapı ile sınırlandırılmıştır.

Şekil 1

AFA İlişkin Yamaç-Birikinti Grafiği Dağılım Grafiği (Scree Plot)

AFA'da, maddelerin ait oldukları faktörde en yüksek yük değerine ulaşmalarını sağlamak ve faktör yapısının daha anlaşılır kılınmasını kolaylaştırmak amacıyla döndürme yöntemlerinden yararlanılır (Rummel, 1988; Yong ve Pearce, 2013). Bu çalışmada faktörler arasında ilişki olabileceği varsayımı ve veri setinin büyüklüğü dikkate alınarak Promax döndürme yöntemi tercih edilmiştir (Büyüköztürk, 2019; Çokluk vd., 2014; Gorsuch, 1983; Tabachnick ve Fidell, 2013). Elde edilen faktör korelasyonları .16 ile .45 arasında değişmektedir; bu değerler faktörler arasında düşük, orta düzeyde ilişkiler olduğunu göstermektedir (bkz. Tablo 5). Aşağıdaki tabloda AFA sonucuna göre EİEÖ'nün maddelerine ait ortak faktör varyans (communalities) değerleri gösterilmiştir.

Tablo 2

Veri Toplama Aracındaki Maddelerin Ortak Faktör Varyans Değerleri

Maddeler	Başlangıç Değerleri	Açıklanan Ortak Varyans Oranı
m1	1.000	.742
m2	1.000	.684
m3	1.000	.681
m7	1.000	.521
m10	1.000	.492
m12	1.000	.519
m16	1.000	.619
m17	1.000	.335
m19	1.000	.584
m21	1.000	.536
m23	1.000	.592
m24	1.000	.441
m26	1.000	.562
m27	1.000	.731
m30	1.000	.549
m31	1.000	.447
m33	1.000	.630
m34	1.000	.635

Faktör analizinde maddelere ait faktör yük değerleri büyük önem taşımaktadır. Büyüköztürk (2006), maddelerin faktör yüklerinin genel olarak .45 ve üzerinde olmasının olumlu bir durum olduğunu, ancak az sayıda madde için bu eşik değer .30'a kadar düşürülebileceğini ifade etmektedir. Ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmak amacıyla, anlamlı sonuçların elde edilmesinin ardından faktör analizi gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracında yer alan maddelerin ortak faktör varyanslarının .335-.742 arasında değiştiği görülmüştür. Bu sonuçlara göre maddelerin ortak faktör varyans değerlerinin, genel olarak orta ve yüksek düzeylerde olduğu ifade edilebilir. Bu durum, maddelerin ilgili faktör tarafından iyi bir şekilde açıklandığını ve faktör yapısının ölçeği anlamlı bir şekilde yansıttığını göstermektedir. Aşağıdaki tabloda etik ikilem için oluşturulan veri toplama aracının açıklanan toplam varyans değerleri görülmektedir.

Tablo 3

Veri Toplama Aracının Maddeleri İçin Açıklanan Toplam Varyans Değerleri

Birleşenler	Başlangıç Öz Değerleri Karesi			Çıkarım Sonrası Kareler Toplamı			Döndürülmüş Faktör Yüklerinin Kareler Toplamı
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Toplanmış Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdesi	Toplanmış Yüzde	Toplam
1	4.893	27.181	27.181	4.893	27.181	27.181	3.951
2	2.499	13.886	41.066	2.499	13.886	41.066	2.795
3	1.748	9.710	50.776	1.748	9.710	50.776	3.002
4	1.161	6.451	57.228	1.161	6.451	57.228	3.337
5	.908	5.045	62.272				
6	.853	4.739	67.012				
7	.680	3.776	70.787				
8	.661	3.671	74.458				
..				
17				
18	.309	1.716	100.000				

Tablo 3 incelendiğinde EİEÖ üzerine oluşturulan veri toplama aracında yer alan maddelerin toplam varyans değerleri incelendiğinde ise analize alınan 18 maddenin (değişkenin) öz değeri 1'den büyük olan 4 faktör altında toplandığı görülmektedir. Ayrıca bakıldığında toplam faktörü açıklama oranı %57.23 olduğu ve ilk faktörü açıklama oranının da %27.18 olduğu söylenebilir. Tablo 4'te analizler sonrası 18 maddenin özellikleri sunulmuştur.

Tablo 4

Faktör Yük Değerleri

Maddeler	Faktörler			
	1	2	3	4
m1: Görüşme yaptığım öğrencileri gizlilik konularında bilgilendiririm.		.857		
m2: Okulda yaptığım çalışmalarda her zaman gönüllülük temel ilkedir.		.814		
m3: Öğrenci velisine haber vermeden önce durumun özelliğine göre risk değerlendirmesi yaparım (yararını gözetme ilkesi).		.805		
m10: Öğrenci velileri okul dışında samimiyet kurmak istediğinde bu durumu kabul ederim.	.656			
m17: Öğrenci velisiyle arkadaş olduğum olur.	.702			
m24: Sosyal medya hesabına öğrenciyi ya da veliyi eklerim.	.704			
m26: Öğrenci velisi ile ticari ilişki kurduğum olur.	.838			
m30: Öğrencilerin doğrudan haberi olmadan sosyal medyadan onlarla ilgili bilgi aldığım olur.	.497			
m31: Öğrenciyle ilişkide sınırı koruyamadığım olur.	.739			
m33: Öğrenci velisiyle kendi işlerimi kolaylaştırmak için okul dışında işbirliği yaptığım olur.	.710			
m7: Okul yönetiminin ya da öğretmenlerin görüşmemi istediği öğrencilerle gönüllük esasını dikkat etmeden görüşürüm.			.706	
m16: Reşit olmayanlarla (ergen ya da çocuk) çalıştığım için aileyi bilgilendirmek zorunda kalarak gizliliği ihlal ettiğim olur.			.547	
m19: Velilerin görüşmemi istediği öğrencilerle görüşmelerimde gönüllük esasına dikkat etmem.			.735	
m21: Disiplin kurulu görüş istediğinde gönüllük esasına dikkat etmem.			.920	
m12: Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde bölgesel, kültürel durumlardan etkilenirim.				.612
m23: Görüşme yaptığım farklı kültürden öğrencilerin özel durumlarını idarecilerle paylaşırım.				.511
m27: Öğrencinin yaşının gizlilik ihlali için önemli olduğunu düşünüyorum.				.855
m34: Kültürel farklılıkların gizlilik ihlali için önemli olduğunu düşünüyorum.				.807

Tablo 4'te AFA'ya ait faktör yükleri verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi birinci faktör yükü .86 ile .81 arasında değişen 3 maddeden oluşmaktadır. İkinci faktör yükü .84 ile .50 arasında değişen 7 maddeden oluşmaktadır. Üçüncü faktör yükü .92 ile .55 arasında değişen 4 maddeden oluşmaktadır. Dördüncü faktör yükü .86 ve .51 arasında değişen 4 maddeden oluşmaktadır.

Tüm faktörlerin toplam varyansın %57.23'ünü açıkladığı görülmüştür. Birinci faktör toplam varyansın %27.18'ini açıklamakta olup "*Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali*" olarak adlandırılmıştır. Bu faktör, psikolojik danışmanların öğrenci veya velilerle profesyonel sınırları aşarak sosyal, ticari veya duygusal ilişkilere girmesi ve kişisel çıkarları danışan çıkarlarının önüne koymasını içermektedir. Bu tür davranışlar, çıkar çatışması ve rol karmaşası doğurmakta, psikolojik danışmanlık ilişkisinin güvenilirliğini zedelemektedir. APA Etik İlkeleri (Standart 3.05) çoklu ilişkileri etik dışı bir davranış olarak tanımlar (APA, 2017). ASCA Standartları (A.4.b, A.4.d) okul danışmanlarının öğrenci ve velilerle sosyal/ticari ilişki kurmamasını ve hediye kabulünde dikkatli olmalarını zorunlu kılar (ASCA, 2022). Dolayısıyla bu faktörün adı hem alanyazın hem de etik kodlarla örtüşmektedir.

İkinci faktör toplam varyansın %13.89'unu açıklamaktadır ve "*Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali*" olarak adlandırılmıştır. Bu faktör, öğrencilerin gizlilik haklarının korunmaması, gönüllülük esasına riayet edilmemesi ve danışanın yararını gözetme yükümlülüğünün ihlal edilmesini kapsamaktadır. Maddeler, öğrencinin süreç hakkında bilgilendirilmemesi, gönüllü katılımın sağlanmaması ve zarar vermeme ilkesine aykırı davranışlara işaret etmektedir. APA Etik İlkeleri'nde (APA, 2017, Standart 3.10; 4.01) bilgilendirilmiş onam ve gizlilik, ASCA Standartları'nda (ASCA, 2022, A.1.a; A.2.a) gönüllülük ve öğrencinin yararını gözetme ilkesi vurgulanmıştır. Dolayısıyla bu faktör, danışmanlık sürecinin temel etik ilkelerinin ihlalini yansıttığı için bu isim uygun görülmüştür.

Üçüncü faktör toplam varyansın %9.71'ini açıklamaktadır ve "*Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal*" olarak adlandırılmıştır. Bu faktör, okul yönetimi, öğretmenler, veliler veya disiplin kurulu gibi otoritelerin talepleri karşısında psikolojik danışmanın etik ilkelere aykırı davranmasını içermektedir. Gönüllülük esasına dikkat edilmeden görüşme yapmak veya reşit olmayan öğrencilerde gizliliği otomatik olarak ihlal etmek bu faktörün temel örnekleridir. APA Etik İlkeleri (Standart 3.10, 4.01) ve ASCA Standartları (A.2.e, A.2.f) psikolojik danışmanın mesleki bağımsızlığını korumasını, gizliliği yalnızca ciddi zarar riski veya yasal zorunluluk halinde ihlal etmesini öngörmektedir. Bu nedenle faktör, doğrudan "otorite baskısı altında ortaya çıkan etik ihlaller"i temsil ettiği için bu isim uygun bulunmuştur (APA, 2017; ASCA, 2022).

Son olarak dördüncü faktör toplam varyansın %6.45'ini açıklamakta olup "*Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal*" olarak adlandırılmıştır. Bu faktör, psikolojik danışmanın etik kararlarını kültürel normlar, cinsiyet, yaş veya bölgesel değerler gibi bağlamsal etkenlere dayandırarak gizliliği esnetmesi ya da idareyle bilgi paylaşmasıyla ilgilidir. Kültürel duyarlılık mesleki bir sorumluluk olmakla birlikte, bu duyarlılığın gizlilik hakkını zedeleyecek şekilde kullanılması etik ihlal oluşturmaktadır. APA Etik İlkeleri (Prensip E) kültürel çeşitliliğe duyarlılığı vurgularken, danışan haklarının evrenselliğini de açıkça belirtmektedir (APA, 2017). ASCA Standartları (A.1.d) kültürel faktörlerin dikkate alınması gerektiğini ancak öğrencinin hak ve gizliliğinin öncelikli olduğunu ifade etmektedir (ASCA, 2022). Bu nedenle faktörün adı, kültürel ve bağlamsal gerekçelerle ortaya çıkan etik ihlalleri temsil etmektedir.

Sonuç olarak, dört faktörün bütüncül değerlendirmesi, okul psikolojik danışmanlarının etik ihlal eğilimlerinin gizlilik ve gönüllülük, çoklu ilişkiler, otorite kaynaklı baskılar ile kültürel ve bağlamsal etkenler ekseninde yoğunlaştığını ortaya

koymaktadır. Her bir faktör, APA (2017) ve ASCA (2022) etik standartlarında açıkça tanımlanan mesleki yükümlülüklerle yönelik potansiyel ihlalleri temsil etmektedir. Faktör grupları adlandırıldıktan sonra, faktörlerin birbirleriyle olan ilişkileri korelasyon analizi ile test edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 5'te sunulmakta olup, tüm faktörler arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin faktör yapısının tutarlı ve uyumlu bir yapıya sahip olduğunu desteklemektedir.

Tablo 5

Faktörler Arasındaki Korelasyon Katsayıları (n = 495)

	“Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali” faktörü	“Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali” faktörü	“Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal” faktörü	“Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal” faktörü
“Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali” faktörü	1			
“Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali” faktörü	.163**	1		
“Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal” faktörü	.236**	.262**	1	
“Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal” faktörü	.404**	.314**	.450**	1

Not. ** $p < .01$

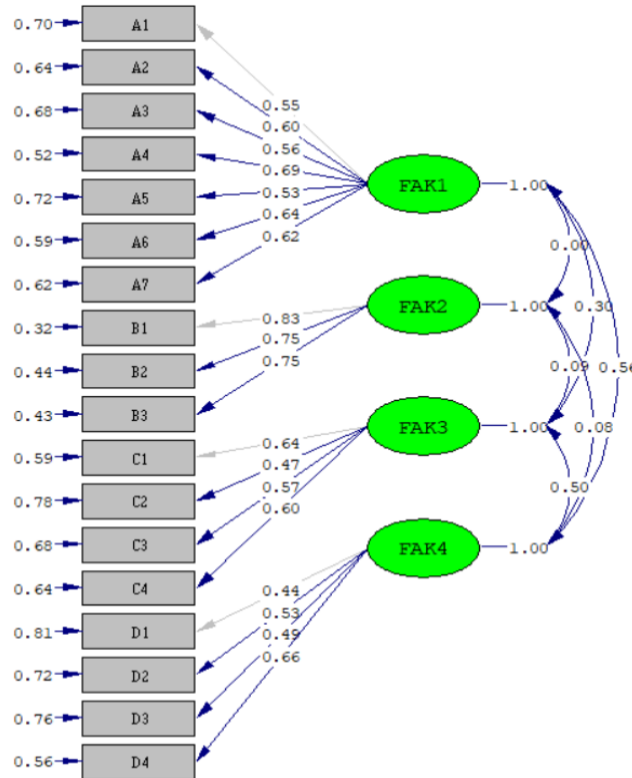
Faktörler arasındaki korelasyonlar Tablo 5'te verilmiştir. Dört faktör arasında düşük ile orta düzeyde pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .16$ ile $.45$ arası, $p < .01$). En düşük korelasyon Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali ile Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali arasında ($r = .16$), en yüksek korelasyon ise Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal ile Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal arasında ($r = .45$) bulunmuştur. Bu bulgular, faktörlerin aynı yapının (etik ihlaller) farklı boyutlarını yansıttığını; faktörler arası korelasyonların aşırı yüksek olmaması ise yapıların birbirinden ayırt edilebilir olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, ölçeğin çok faktörlü yapısı hem istatistiksel hem de kuramsal olarak desteklenmektedir. Bu bulgular ışığında, AFA ile belirlenen yapı bir sonraki aşamada DFA ile analiz edilmiştir.

3.1.2. DFA

EİEÖ'nün AFA sonucunda elde edilen dört faktörlü yapısının geçerliliğini sınamak amacıyla, ikinci çalışma grubunda yer alan 240 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde DFA gerçekleştirilmiştir. DFA, kuramsal olarak belirlenen faktör yapısının gözlenen verilerle ne ölçüde uyum gösterdiğini incelemek için kullanılan bir yöntemdir (Meydan ve Şeşen, 2011). Bu analiz kapsamında, modelin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla alanyazında yaygın biçimde kullanılan çeşitli uyum ölçütleri incelenmiştir. DFA'ya ilişkin diyagram Şekil 2'de sunulmuş, elde edilen uyum ölçütleri ve değerlere aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 2

DFA Diyagramı ve Faktör Yükleri

Chi-Square=160.25, df=129, P-value=0.03227, RMSEA=0.032

Path diyagramının oluşturulmasının ardından öncelikle maddelere ait t değerlerinin kontrol edilmesi gerekmektedir. Maddelere ilişkin t değerlerinin 1.96'nın üzerinde olması durumunda .05 düzeyinde; 2.56'nın üzerinde olması durumunda ise .001 düzeyinde anlamlı oldukları kabul edilir. Bu sebeple, anlamlılık kriterini karşılamayan maddelerin ölçekten çıkarılması önem taşımaktadır (Şimşek, 2007). Path diyagramı incelenirken t değerlerini ifade eden kırmızı okların bulunması, o maddelerin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını gösterir (Seçer, 2013). Yapılan analizde, tüm maddelerin t değerlerinin 0.001 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca DFA sonuçları incelendiğinde, Şekil 2'de görüldüğü üzere modelin kabul edilebilir uyum gösterdiği bulunmuştur ($\chi^2 = 160.25$, $sd = 129$, $p < .05$; $\chi^2 / sd = 1.24$). Uyum ölçütlerinden RMSEA değeri .032 olup iyi uyum düzeyindedir. Standardize edilmiş faktör yükleri .44 ile .83 arasında değişmektedir. Bu değerler, maddelerin ilgili faktörleri yeterli düzeyde yordadığını göstermektedir. DFA sonucu elde edilen modele ilişkin uyum değerleri Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

Elde Edilen Modele İlişkin Ölçütler ve Standart Uyum Ölçütleri

Uyum Ölçütleri	Mükemmel Uyum Değerleri	Kabul Edilebilir Uyum Değerleri	Modelin Uyum Değerleri
χ^2 / sd	$0 \leq \chi^2 / sd \leq 2$	$2 < \chi^2 / sd \leq 5$	1.24
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .95$.93
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$.98

AGFI	.95 ≤ AGFI ≤ 1.00	.90 ≤ AGFI ≤ .95	.91
NFI	.95 ≤ NFI ≤ 1.00	.90 ≤ NFI ≤ .95	.90
RMSEA	.00 ≤ RMSEA ≤ .05	.05 ≤ RMSEA ≤ .08	.03
SRMR	.00 ≤ SRMR ≤ .05	.05 ≤ SRMR ≤ .10	.05

Not. Kaynaklar: Bentler, 1980; Brown, 2006; Hooper, Caughlan ve Mullen, 2008; Hu ve Bentler, 1999; Joroskog ve Sörbom, 1993; Kline, 2005; Meydan ve Şeşen, 2011; Sümer, 2000.

Tablo 6’da görüldüğü üzere DFA sonucunda modelin uyum indeksleri incelenmiştir. Analiz sonuçları, modelin verilerle iyi uyum gösterdiğini ortaya koymuştur ($\chi^2 = 160.25$, $sd = 129$, $p < .05$; $\chi^2 / sd = 1.24$). Diğer uyum indeksleri ise şu şekildedir: GFI = .93, CFI = .98, AGFI = .91, NFI = .90, RMSEA = .03 ve SRMR = .05. Bu değerler, kabul edilebilir ve mükemmel uyum aralıkları içerisinde yer almaktadır (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2005).

3.2. Veri Toplama Aracının Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenirliliğini belirlemek amacıyla iki yarı test güvenirliliği ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, ölçeğin maddeler arası iç tutarlılığını değerlendirmek için kullanılırken, ek olarak iki yarı test güvenirlilik yöntemi de uygulanmıştır. EİEÖ’ye ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık ve iki yarı test güvenirliliği değerleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

EİEÖ Cronbach Alfa İç Tutarlılık ve İki Yarı Test Güvenirliliği Değerleri

Faktör isimleri	Cronbach Alfa İç Tutarlılık Kat Sayısı	İki Yarı Test Güvenirliliği
EİEÖ toplam puan	.83	.77
“Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali” faktörü	.81	.80
“Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali” faktörü	.78	.75
“Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal” faktörü	.73	.74
“Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal” faktörü	.71	.72

Veri toplama aracının 18 maddesinin güvenirliliği için Cronbach Alfa iç tutarlılık kat sayısı hesaplanmıştır. Tablo 7’de görüldüğü üzere ölçeğin toplam puanına göre alfa değeri .83; “Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali” faktörü için .81; “Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali” faktörü için .78; “Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal” faktörü için .73; “Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal” faktörü .71 olarak hesaplanmıştır. Çocukluk ve arkadaşları (2014) $.60 \leq \alpha < .80$ aralığındaki Cronbach Alfa değerlerinin ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca EİEÖ’nün ilk yarı-son yarı korelasyonunun Spearman-Brown formülü kullanılarak düzeltilmiş değeri .77 olarak bulunmuştur. Bu değer, testin iç tutarlılığının kabul edilebilir olduğunu ve tüm testin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Faktörler incelendiğinde ise ilk faktör .80, ikinci faktör .75, üçüncü faktörde .74 ve dördüncü faktörde ise .72 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk (2014) Spearman-Brown değerinin .60 üzerinin kabul edilebilir olduğunu belirtmektedir. Sonuç olarak, gerçekleştirilen güvenirlilik analizlerinden elde edilen bulgular, ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

Ölçekte yer alan maddelerin ayırt ediciliğini değerlendirmek için, en düşük %27’lik grup ile en yüksek %27’lik grup arasında madde puanları açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8’de gösterilen %27’lik alt ve üst gruplar, AFA için çalışma grubunu oluşturan 495 okul psikolojik danışmanının 18 maddelik ölçeğin son halinden aldıkları toplam puanlarına göre belirlenmiştir. Katılımcıların toplam puanları büyükten

küçüğe sıralandıktan sonra, en yüksek puana sahip 134 katılımcı üst %27'lik grubu, en düşük puana sahip 134 katılımcı ise alt %27'lik grubu oluşturacak biçimde analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda hem genel ölçek puanında hem de faktörlerde alt ve üst grupları arasındaki farkın, tüm maddeler için .001 düzeyinde manidar olduğu belirlenmiştir ($t_{(134)} = 40.91$; $t_{(134)} = 26.81$; $t_{(134)} = 18.90$; $t_{(134)} = 41.66$; $t_{(134)} = 51.88$, $p < .001$).

Tablo 8

EİEÖ ve Faktörlerin Alt-Üst Grup Ortalamaları Arasındaki T Değerleri

Faktör	Grup	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
EİEÖ Toplam Puan	Üst	134	44.83	4.51	40.91	266	0.00**
	Alt	134	23.35	4.07			
“Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali” faktörü	Üst	134	13.89	2.98	26.81	266	0.00**
	Alt	134	7	.00			
“Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali” faktörü	Üst	134	7.86	2.73	18.90	266	0.00**
	Alt	134	3.33	.47			
“Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal” faktörü	Üst	134	14.16	1.84	41.66	266	0.00**
	Alt	134	5.64	1.48			
“Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal” faktörü	Üst	134	13.48	1.64	51.88	266	0.00**
	Alt	134	4.81	1.01			

Not. *** $p < .001$

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, okul psikolojik danışmanlarının etik ihlal eğilimlerini geçerli ve güvenilir biçimde değerlendirebilecek bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Geliştirilen ölçek hem kuramsal temellere dayanan hem de saha verileriyle desteklenen kapsamlı bir süreç sonucunda oluşturulmuştur. Bu yönüyle çalışma, etik ihlal olgusunu yalnızca davranışsal değil, bilişsel ve duyuşsal yönleriyle birlikte ele alan bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır.

Araştırma sürecinde, psikolojik danışmanların etik ihlalleri nasıl deneyimlediklerini anlamaya yönelik nitel ve nicel veri kaynaklarından yararlanılmış; açık uçlu yanıtlar, uzman görüşleri ve alan yazın doğrultusunda oluşturulan madde havuzu kapsam geçerliliği değerlendirmeleri sonucunda 35 maddeye indirgenmiştir. Beşli Likert tipi ölçek formuna dönüştürülen bu taslak form, Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan okul psikolojik danışmanlarına uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinde AFA gerçekleştirilmiştir. Böylece, ölçeğin kuramsal olarak öngörülen yapısının istatistiksel olarak desteklenip desteklenmediği ilk aşamada incelenmiştir.

AFA sonucunda ölçeğin dört faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Maddelerin faktör yükleri .44 ile .83 arasında değişmiş ve tüm faktörler toplam varyansın %57.23'ünü açıklamıştır. Elde edilen dört faktör — “Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali”, “Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali”, “Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal” ve “Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal” — etik ihlalin yalnızca davranışsal yönlerini değil, aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve bağlamsal boyutlarını da kapsadığını göstermektedir. Bu bulgular, etik sorunların bireysel farkındalık eksikliğinden çok, mesleki özerklik, örgütsel baskı ve kültürel normlar gibi çok katmanlı etkenlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle çoklu ilişkiler ve gizlilik ihlallerine ilişkin sonuçlar, psikolojik danışmanlık sürecinde profesyonel sınırların korunması ve danışan haklarının gözetilmesinde yaşanan güçlükleri yansıtmaktadır. Bu durum, Brown ve diğerlerinin (2017) ile Camadan'ın (2018) çalışmalarındaki bulgularla paralellik göstermekte ve psikolojik danışmanlık ilişkisinde güvenin korunmasının etik uygulamaların temelini oluşturduğunu bir kez daha doğrulamaktadır.

Otorite taleplerine bağlı etik ihlaller, Türkiye'deki okul sisteminin hiyerarşik yapısının psikolojik danışmanların etik karar verme süreçleri üzerindeki etkisini gözler önüne sermektedir. Bu durum, psikolojik danışmanların etik özerkliklerini tam olarak kullanmalarını güçleştirmekte ve karar süreçlerine kurumsal baskı unsurlarının dâhil olmasına yol açmaktadır. Bu bulgu, İkiz ve Camadan (2021) ile Siviş-Çetinkaya'nın (2014) araştırmalarındaki sonuçlarla örtüşmekte ve etik sorunların bireysel olmaktan ziyade yapısal bir nitelik taşıdığını göstermektedir.

Kültürel ve bağlamsal kaynaklı ihlaller ise psikolojik danışmanların etik kararlarında toplumsal değerlerin, yerel beklentilerin, demografik özelliklerin ve kültürel duyarlılık düzeylerinin belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Kültürel faktörlerin danışma sürecinde dikkate alınması etik bir zorunluluk olmakla birlikte, bu duyarlılığın bazı durumlarda gizlilik veya özerklik ilkeleriyle çatışabileceği görülmektedir. Bu bulgu, etik karar verme süreçlerinde kültürlerarası farkındalığın ve bağlamsal duyarlılığın önemine işaret etmektedir. Dolayısıyla, etik kararların yalnızca evrensel ilkelere değil, aynı zamanda kültürel ve bağlamsal değişkenlere duyarlı biçimde şekillendirilmesi gerekmektedir.

Elde edilen sonuçlar, EİEÖ'nün yalnızca etik karar verme süreçlerine ilişkin bilişsel farkındalığı değil, aynı zamanda psikolojik danışmanların etik dışı davranışlara yönelme eğilimlerini de değerlendirebildiğini göstermektedir. Ölçek, etik ihlalin bilişsel (karar alma), duyuşsal (vicdani farkındalık) ve davranışsal (etik sınırları aşma) boyutlarını birlikte ele alarak özgün bir katkı sunmaktadır. Bu nedenle, ölçek adında "etik ihlal eğilimi" kavramı kullanılmış; ancak faktör isimlerinde "etik ihlal" ifadesi korunmuştur. Bu tercih, ölçme aracının hem eğilimsel (bilişsel ve duyuşsal) hem de davranışsal yönlerini içeren kavramsal bütünlüğünü güçlendirmektedir. Elde edilen bu bütüncül yapı, ölçeğin hem teorik tutarlılığını hem de pratik uygulanabilirliğini artırmıştır.

DFA ile yapılan analiz, modelin veriye mükemmel uyum gösterdiği ($\chi^2/sd = 1.24$; CFI = .98; RMSEA = .03; SRMR = .05) ya da kabul edilebilir uyum sağladığını görülmektedir (GFI = .93; AGFI = .91; NFI = .90). Uyum indeksleri, dört faktörlü yapının doğrulandığını ve modelin güçlü bir şekilde desteklendiğini göstermektedir. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı genel ölçekte .83, faktörlerde ise .81, .78, .73 ve .71 olarak hesaplanmıştır. Spearman-Brown iki yarı test güvenilirliği genel toplamda .77, faktörlerde ise .80, .75, .74 ve .72 bulunmuştur. %27'lik alt-üst grup karşılaştırmalarında tüm maddelerde anlamlı farklar saptanması ($p < .001$), ölçeğin ayırt ediciliğinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, EİEÖ'nün güvenilir, tutarlı ve psikometrik olarak sağlam bir ölçme aracı olduğunu desteklemektedir.

Araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, çalışma yalnızca Türkiye'de görev yapan okul psikolojik danışmanlarıyla yürütülmüştür. Oysa etik ihlaller, kültürel değerler, toplumsal normlar ve eğitim sistemlerinin yapısından da etkilenmektedir. Bu nedenle, ölçeğin farklı kültürel bağlamlarda uygulanarak geçerlik ve güvenilirliğinin yeniden test edilmesi, bulguların evrensel düzeyde karşılaştırılabilirliğini artıracaktır. Özellikle gizlilik, otoriteye bağlılık ve aileyle bilgi paylaşımı gibi konular kültürel farklılık gösterebildiğinden, kültürlerarası uygulamalar ölçeğin faktör yapısına ilişkin yeni bulgular sağlayabilir.

İkinci olarak, ölçeğin ayırt edici geçerliliğini test etmek amacıyla benzer yapılarla ölçüm yapan farklı ölçeklerle karşılaştırmalı analiz yapılmamıştır. Bu tür karşılaştırmalar, geliştirilen ölçeğin yalnızca hedeflenen yapıyı ölçüp ölçmediğini belirlemek açısından önem taşımaktadır. Üçüncü olarak, katılımcıların büyük kısmını devlet okullarında görev yapan psikolojik danışmanlar oluşturmaktadır. Bu durum, özel okullarda görev yapan psikolojik danışmanların etik ihlal

eğilimlerini yeterince temsil etmeyebilir. Gelecek çalışmalarda farklı okul türlerinden daha dengeli örneklerle çalışılması önerilmektedir.

Üçüncü olarak, araştırma kesitsel bir desende yürütülmüştür. Bu nedenle, elde edilen bulgular yalnızca veri toplama sürecindeki durumu yansıtmakta; değişkenler arasındaki ilişkiler nedensel olarak yorumlanmamalı ve zaman içerisindeki değişimlere genellenmemelidir. Dördüncü olarak, güvenilirlik analizlerinde yalnızca iç tutarlılığa dayalı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Farklı zamanlarda yapılan ölçümler arasındaki kararlılığı değerlendiren test-tekrar test güvenilirliği veya farklı gözlemciler arasındaki tutarlılığı ölçen yöntemler bu çalışmada uygulanmamıştır. Bu durum, ölçeğin zamana ve uygulayıcıya göre kararlılığının değerlendirilmesini sınırlamaktadır.

Sonuç olarak, EİEÖ, okul psikolojik danışmanlarının etik ilkelere aykırı davranışlara yönelme eğilimlerini çok faktörlü olarak değerlendirebilen, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır. Ölçek, etik farkındalık düzeylerinin belirlenmesi, etik karar verme süreçlerinin incelenmesi ve etik eğitim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesi gibi alanlarda kullanılabilecek bilimsel bir araç niteliği taşımaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar, bu araştırma sürecinde herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluşla çıkar ilişkisi veya çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Üretken Yapay Zeka Kullanımı Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde üretken yapay zekâ (ChatGPT, Claude, Copilot vb.) araçları kullanılmamıştır. Tüm metin, analiz ve içerik, yazarlar tarafından insan katkısıyla üretilmiştir.

Etik Beyan

Bu araştırma için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 05.03.2025 tarihinde etik kurul onayı alınmıştır (Karar No: GO 2025/1163). Araştırma, Helsinki Bildirgesi ilkeleri ve Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'ne uygun olarak yürütülmüştür. Karşılaşılabilecek her türlü etik ihlalden Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulu'nun sorumlu tutulamayacağını, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğunu ve bu çalışmanın başka herhangi bir akademik dergiye değerlendirilmek üzere gönderilmediğini beyan ederim.

Yazar Katkıları

Araştırma iki yazar tarafından ortak olarak yürütülmüştür. Çalışmanın kavramsallaştırılması, araştırma deseni, veri toplama, analiz, raporlama ve makale yazımı süreçlerinde her iki yazar da katkı sağlamıştır. Veri analizi ve makale yazımının nihai sorumluluğu Sorumlu yazar tarafından üstlenilmiştir. Her iki yazar da çalışmanın son hâlini incelemiş, onaylamış ve gönderim sürecinde ortak sorumluluğu kabul etmiştir.

Teşekkür

Araştırmaya katılan tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

References

- American Psychological Association. (2017). *Ethical principles of psychologists and code of conduct* (2002, amended effective June 1, 2010, and January 1, 2017). <https://www.apa.org/ethics/code>
- American School Counselor Association. (2022). *ASCA ethical standards for school counselors*. <https://schoolcounselor.org/getmedia/44f30280-ffe8-4b41-9ad8-f15909c3d164/EthicalStandards.pdf>
- Aravind, V. K., Krishnaram, V. D., & Thasneem, Z. (2012). Boundary crossings and violations in clinical settings. *Indian journal of psychological medicine*, 34(1), 21–24. <https://doi.org/10.4103/0253-7176.96151>
- Baele, C. A., & Fontaine, J. R. J. (2021). The Moral Distress-Appraisal Scale: Scale development and validation study. *Journal of advanced nursing*, 77(10), 4120–4130. <https://doi.org/10.1111/jan.14923>
- Beauchamp, T. L., & Childress, J. F. (2001). *Principles of biomedical ethics* (5th ed.). Oxford University Press.
- Bentler, P. M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual Review of Psychology*, 31(1), 419-456. <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.31.020180.002223>
- Bodenhorn, N. (2006). Exploratory study of common and challenging dilemmas experienced by professional school counselors. *Professional School Counseling*, 10(2), 195-202. <https://doi.org/10.1177/2156759X0601000203>
- Bond, T. (2016). *Psikolojik danışmanlıkta etik ve yasal konular* (B. Yeşilyaprak, Çev.). Nobel Yayın Dağıtım.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. Guilford Press.
- Brown, T., Armstrong, S. A., Bore, S., & Simpson, C. (2017). Using an ethical decision-making model to address ethical dilemmas in school counseling. *Journal of School Counseling*, 15(13), 1-30. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1158281>
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi: İstatistik. araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (19. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Camadan, F. (2018). Psikolojik danışmanın yaşadığı çatışma: Etik ikilem. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 76-94. <https://doi.org/10.19126/suje.333613>
- Camadan, F. ve İkiz, F. E. (2021). Psikolojik danışmada etik ikilemlerin değerlendirilmesi. İçinde F. E. İkiz, A. Uz Baş ve Ü. Arslan (Ed.). *Psikolojik danışma etik kodları* (s. 108-122). Türk PDR Derneği Yayınları.
- Camadan, F., & İkiz, F. E. (2021, Şubat 5–6). *Examination of psychological counselors' ethical dilemmas*. [Paper presentation]. II. International Ethics Congress, Ankara, Türkiye.
- Camadan, F., Topsakal, C., & Sadıkoğlu, İ. (2021). An examination of the ethical dilemmas of school counsellors: Opinions and solution recommendations. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 31(1), 76-93. <https://doi.org/10.1017/jgc.2020.16>
- Corey, G., Corey, M. S., & Callanan, P. (2019). *Issues and ethics in the helping professions* (10th ed.). Cengage Learning.
- Cottone, R. & Tarvydas, V. M. (2007). *Counseling ethics and decision making* (3rd ed.). Pearson Education.

- Çetinkaya Yıldız, E. (2019). Okul psikolojik danışmanlarının gizlilik, çoklu ilişkiler ve mesleki yeterlik konularındaki etik ikilemleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1472–1486. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019..-496179>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (4. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dufrene, R. L. (2000). *Designing and validating a measure of ethical orientation of counselors: The Ethical Decision-Making Scale-Revised (EDMS-R)*. [Doctoral dissertation, University of New Orleans]. *Dissertation Abstracts International*, 61(10), 3906.
- Eren Gümüş, A. (2015). Okul psikolojik danışmanlarının cinsel istismarı bildirim yükümüne ilişkin çekinceli yaklaşımı. *Okul Psikolojik Danışmanı E-Bülteni*, 5, 11-14.
- Fatima, M. & Ilyas, U. (2024). Development of ethical dilemma distress scale for mental health practitioners (EDDS-MHP). *Pakistan Journal of Psychological Research*, 39(3), 613-637. <https://doi.org/10.33824/PJPR.2024.39.3.34>
- Gorsuch, R.L. (1983). *Factor analysis* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Hartley, M. T. & Cartwright, B. Y. (2016). A survey of current and projected ethical dilemmas of rehabilitation counselors. *Rehabilitation Research, Policy, and Education*, 30(1), 32–47. <https://doi.org/10.1891/2168-6653.30.1.32>
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60. <https://doi.org/10.21427/D7CF7R>
- Hu, L. T. & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- İkiz, F. E., Sevinç, A., Kaval, A., Yeğintürk, G. ve Kalen, S. (2017). Okul psikolojik danışma hizmetlerinde mesleki etik ihtiyaçların belirlenmesi. *İş Ahlakı Dergisi*, 10, 223-245.
- Joreskog, K. G. & Sorbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd ed.). Guilford Press.
- Kolay Akfert, S. (2012). Farklı kurumlarda çalışan psikolojik danışmanların yaşadıkları etik ikilemler ile bu ikilemler karşısındaki tutum ve davranışları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1791-1812.
- Lazovsky, R. (2008). Maintaining confidentiality with minors: Dilemmas of school counselors. *Professional School Counseling*, 11(5), 335-346. <https://doi.org/10.1177/2156759X0801100507>
- Mendes, S. A., Nascimento, I. M., Abreu-Lima, I. M., & Almeida, L.S. (2016). A study of the ethical dilemmas experienced by school psychologists in Portugal. *Ethics & Behavior*, 26(5), 395-414. <https://doi.org/10.1080/10508422.2015.1029047>
- Mertler, C. A. & Vannatta, R. A. (2016). *Advanced and multivariate statistical methods: Practical application and interpretation* (6th ed.). Pyrczak Publishing. <https://doi.org/10.4324/9781315266978>

- Meydan, C. H., ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Detay Yayıncılık.
- Pope, K. S., Tabachnick, B. G., & Keith-Spiegel, P. (1987). Ethics of practice: The beliefs and behaviors of psychologists as therapists. *American Psychologist*, 42(11), 993-1006. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.42.11.993>
- Rummel, R. J. (1988). *Applied factor analysis*. Northwestern University Press.
- Sadeghi, M., Fischer, J. M., & House, S. G. (2003). Ethical dilemmas in multicultural counseling. *Journal of Multicultural Counseling & Development*, 31, 179-191. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1912.2003.tb00542.x>
- Seçer, İ. (2017). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi analiz ve raporlaştırma (3. bs.)*. Anı Yayıncılık.
- Siviş-Çetinkaya, R. (2014). Ethical dilemmas of Turkish counsellors: A critical incidents study. *British Journal of Guidance & Counselling*, 43(4), 476-491. <https://doi.org/10.1080/03069885.2014.987726>
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ekinoks Yayınları.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*. Pearson Education.
- Tarvydas, V. & Barros-Bailey, M. (2010). Ethical dilemmas of rehabilitation counselors: Results of an international qualitative study. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 53(4), 204-212. <https://doi.org/10.1177/0034355210368566>
- Yam, F. C. (2017). Psikolojik danışmanların yaşamış oldukları etik ikilemler ve bu etik ikilemler karşısındaki duygu, düşünce ve davranışları ile çözüm engelleri: Nitel bir değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(48), 466-478. <https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1516>
- Yong, A. G. & Pearce, S. (2013). A beginner's guide to factor analysis: Focusing on exploratory factor analysis. *Tutorials in Quantitative Methods For Psychology*, 9(2), 79-94. <https://doi.org/10.20982/tqmp.09.2.p079>

Extended Abstract

Introduction

The professional practice of school counseling requires a clear framework defined by principles, standards, laws, and institutional guidelines. However, inconsistencies among these components often lead counselors to encounter situations that may result in ethically problematic decisions. While such situations are frequently conceptualized as *ethical dilemmas* (Beauchamp & Childress, 2019; Cottone & Tarvydas, 2016), not all dilemmas are resolved in an ethical manner. When the decision process violates ethical principles or harms the client's rights, this condition is referred to as an *ethical violation* (Corey, Corey, & Callanan, 2019; Aravind, Krishnaram, & Thasneem, 2012). Ethical violations may damage not only the counselor but also the client, the counseling process, and the institutional environment (Bond, 2016; İkiz, 2020). Therefore, identifying and preventing such violations is essential to ensure the quality and ethical integrity of counseling services.

Previous studies in Turkey and other countries have revealed that school counselors frequently face ethical problems related to confidentiality (Bodenhorn, 2006; Lazovsky, 2008), voluntariness (Kolay Akfert, 2012), multiple relationships and boundary setting (Brown, Armstrong, Bore, & Simpson, 2017; Camadan, 2018), and conflicts of interest (Mendes,

Nascimento, Abreu-Lima, & Almeida, 2016). Although international standards such as those of the American Psychological Association (APA, 2017) and the American School Counselor Association (ASCA, 2022) serve as guiding frameworks, Turkish school counselors continue to struggle with ethical decision-making and face various forms of violations. Despite the prevalence of these challenges, few reliable and valid instruments exist to directly measure the extent of ethical violations in counseling practice. Most existing tools assess ethical decision-making processes through hypothetical scenarios rather than measuring actual violation behaviors (e.g., Dufrene, 2000; Lazovsky, 2008; Pope, Tabachnick, & Keith-Spiegel, 1987). Therefore, the primary aim of this study is to develop a valid and reliable measurement tool to assess the tendencies of school counselors toward ethical violations while performing guidance and psychological counseling services. Accordingly, the Ethical Violation Tendency Scale for School Guidance and Psychological Counseling Services (SGPC-EVTS) was developed, its construct validity was examined through Exploratory Factor Analysis (EFA), confirmed by Confirmatory Factor Analysis (CFA), and its reliability was tested using internal consistency and split-half methods.

Methodology

This research was conducted with ethical approval from the Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee of Burdur Mehmet Akif Ersoy University (Decision No: GO 2025/1163, dated March 5, 2025). The study employed a quantitative survey design and included school counselors working in various regions of Turkey. Data were collected online via Google Forms. For the Exploratory Factor Analysis (EFA), responses from 495 participants were analyzed after removing multivariate outliers based on Mahalanobis distance values. For the Confirmatory Factor Analysis (CFA), a separate dataset of 240 participants was used. In total, 735 school counselors participated (female: 465; male: 270), representing different age groups, levels of professional experience, and educational settings.

The instrument development process began with three open-ended questions aimed at identifying ethical problems faced by counselors, their causes, and coping strategies. Responses from ten counselors with prior ethical violation experience were thematically analyzed and integrated into a preliminary item pool. Drawing on these responses and international ethical codes (APA, 2017; ASCA, 2022), the researcher drafted 50 items. After content validation by six experts (two professors in guidance and counseling, one associate professor in educational measurement, and three doctoral-level counseling specialists), the scale was reduced to 35 items. The items were rated on a 5-point Likert scale ranging from 1 = *Never* to 5 = *Always*, with three reverse-coded items reflecting ethical compliance rather than violation. Statistical analyses were conducted using SPSS 26.0 and LISREL 8.7. Before factor analyses, the assumptions of normality, sample adequacy, and multicollinearity were tested through Kaiser-Meyer-Olkin (KMO), Bartlett's Test of Sphericity, and correlation diagnostics.

Findings

The Exploratory Factor Analysis (EFA) revealed a four-factor structure explaining 57.23% of the total variance, with item loadings ranging from .51 to .92 and communalities between .33 and .74. The KMO value was .862, and Bartlett's test was significant ($\chi^2 = 7691.599$; $p < .05$), confirming data suitability for factor analysis. The factors identified were theoretically and empirically consistent with the ethical standards of APA (2017) and ASCA (2022):

1. Multiple Relationships and Professional Boundary Violations (27.18% of variance) – includes behaviors involving personal, social, or commercial relationships that compromise professional integrity.

2. Confidentiality, Voluntariness, and Beneficence Violations (13.89%) – represents breaches of confidentiality, lack of informed consent, and failure to act in the client’s best interest.
3. Authority-Driven Ethical Violations (9.71%) – reflects unethical behaviors resulting from administrative or parental pressure, compromising counselor autonomy.
4. Cultural and Contextual Ethical Violations (6.45%) – concerns ethical breaches influenced by cultural norms, gender, or regional expectations.

Inter-factor correlations ranged from .16 to .45 ($p < .01$), indicating moderate relationships without multicollinearity, suggesting that the dimensions represent related but distinct constructs. The Confirmatory Factor Analysis (CFA) supported this four-factor model, demonstrating good fit indices: $\chi^2(129) = 160.25$, $p = .032$, $\chi^2/df = 1.24$, RMSEA = .03, GFI = .93, AGFI = .91, CFI = .98, NFI = .90, and SRMR = .05. Standardized factor loadings ranged from .44 to .83, all statistically significant, confirming the factorial validity of the instrument.

The reliability analysis yielded satisfactory internal consistency coefficients: Cronbach’s $\alpha = .83$ for the overall scale; $\alpha = .81$, .78, .73, and .71 for the four subscales, respectively. The split-half reliability coefficient (Spearman–Brown corrected) was .77. Additionally, item discrimination tests comparing upper and lower 27% groups showed statistically significant differences across all items ($p < .001$), confirming the scale’s ability to distinguish varying levels of ethical violations.

Discussion and Conclusion

The findings confirm that the *School Guidance and Psychological Counseling Ethical Violation Tendency Scale (SGPC-EVTS)* is a valid and reliable instrument for assessing ethical misconduct among school counselors in Turkey. The identified four-dimensional structure captures the complex and multifaceted nature of ethical violations observed in counseling settings. The results align with the ethical domains emphasized in international codes—such as boundaries, confidentiality, voluntariness, and professional independence—yet reflect culturally specific patterns of ethical challenges encountered in Turkish schools.

This instrument provides a systematic framework for identifying ethical risks and understanding the decision-making patterns of school counselors when faced with professional dilemmas. Practically, it can be used for psychological counselor training, supervision, and policy development to strengthen ethical awareness and preventive mechanisms within school systems. Moreover, it contributes to filling a significant gap in the literature by offering a direct measurement tool for ethical violations, rather than ethical reasoning alone. Future research could validate this scale in diverse educational contexts and investigate the relationship between ethical violations, burnout, and professional satisfaction. Overall, the EİEÖ represents an important step toward improving ethical standards, accountability, and professional integrity in the field of school counseling.

EK-1

OKUL REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİNDE ETİK İHLAL EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ (EİÖ)

Aşağıda etik ikileme ilişkin cümleler verilmiştir. Her bir cümleyi dikkatlice okuyunuz ve size en uygun cevabı işaretleyiniz.	Hiçbir Zaman (1)	Nadiren (2)	Ara Sıra (3)	Sık Sık (4)	Her Zaman (5)
1. Görüşme yaptığım öğrencileri gizlilik konularında bilgilendiririm.	1	2	3	4	5
2. Okulda yaptığım çalışmalarda her zaman gönüllülük temel ilkedir.	1	2	3	4	5
3. Öğrenci velisine haber vermeden önce durumun özelliğine göre risk değerlendirmesi yaparım (yararını gözetme ilkesi).	1	2	3	4	5
4. Öğrenci velileri okul dışında samimiyet kurmak istediğinde bu durumu kabul ederim.	1	2	3	4	5
5. Öğrenci velisiyle arkadaş olduğum olur.	1	2	3	4	5
6. Sosyal medya hesabına öğrenciyi ya da veliyi eklerim.	1	2	3	4	5
7. Öğrenci velisi ile ticari ilişki kurduğum olur.	1	2	3	4	5
8. Öğrencilerin doğrudan haberi olmadan sosyal medyadan onlarla ilgili bilgi aldığım olur.	1	2	3	4	5
9. Öğrenciyle ilişkide sınırı koruyamadığım olur.	1	2	3	4	5
10. Öğrenci velisiyle kendi işlerimi kolaylaştırmak için okul dışında işbirliği yaptığım olur.	1	2	3	4	5
11. Okul yönetiminin ya da öğretmenlerin görüşmemi istediği öğrencilerle gönüllük esasını dikkat etmeden görüşürüm.	1	2	3	4	5
12. Reşit olmayanlarla (ergen ya da çocuk) çalıştığım için aileyi bilgilendirmek zorunda kalarak gizliliği ihlal ettiğim olur.	1	2	3	4	5
13. Velilerin görüşmemi istediği öğrencilerle görüşmelerimde gönüllük esasına dikkat etmem.	1	2	3	4	5
14. Disiplin kurulu görüş istediğinde gönüllük esasına dikkat etmem	1	2	3	4	5
15. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde bölgesel, kültürel durumlardan etkilenirim.	1	2	3	4	5
16. Görüşme yaptığım farklı kültürden öğrencilerin özel durumlarını idarecilerle paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
17. Öğrencinin yaşının gizlilik ihlali için önemli olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
18. Kültürel farklılıkların gizlilik ihlali için önemli olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

Not. "Gizlilik, Gönüllülük ve Yararını Gözetme İhlali" faktörü ilk 3 madde; "Çoklu İlişkiler ve Mesleki Sınırların İhlali" faktörü 4. madde ile 10. madde arası "Otorite Talepleri Kaynaklı Etik İhlal" faktörü 11. madde ile 14. madde arası ve "Kültürel ve Bağlamsal Kaynaklı Etik İhlal" faktörü 15. madde ile 18. madde arasındadır. Ölçekte 1. 2. ve 3. maddeler ters maddedir.